

Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia *Otwarta Rzeczpospolita*

styczeń – grudzień 2012 roku

W 2012 roku Stowarzyszeniem *Otwarta Rzeczpospolita* kierował zarząd, w którego skład wchodziło: Paula Sawicka (prezeska), Stefan Cieśla (wiceprezes), Aleksandra Gliszczyńska - Grabias (wiceprezeska), Jan Herczyński (skarbnik), Marek Gumkowski (członek), Elżbieta Petrajtis O'Neill (członkini), Monika Wieceżyńska (członkini).

Komisja Rewizyjna: Ludwika Wujec (przewodnicząca), Michał Pankiewicz (członek), Antoni Sułek (członek).

31 grudnia 2012 roku *Otwarta Rzeczpospolita* liczyła 189 członków zwyczajnych: (w Krakowie 9, w Poznaniu 3, w Łodzi 4, w Lublinie 1, w Toruniu 1, w Częstochowie 1, w Opolu 1, w Kędzierzynie Koźlu 1, w Kleszczelach 1, na Helu 1, w Aleksandrowie Kujawskim 1, w Gdańsku 1, we Wrocławiu 1, w Myśliborzu 1, w Holandii – 3, w Niemczech 1, w Kanadzie 4, w USA 3, Danii 1, w Wielkiej Brytanii 1; razem 50 osób). Pozostali członkowie to mieszkańcy Warszawy i okolic. Na liście OR jest jeden członek wspierający: Instytut Tolerancji. W minionym roku przyjęliśmy 2 nowych członków. Z listy skreślono 1 osobę na własną prośbę.

Stowarzyszenie *Otwarta Rzeczpospolita* w 2012 roku było członkiem międzynarodowych organizacji: AEDH, EGAM i ENAR.

W roku 2012 żegnaliśmy zmarłych członków założycieli Otwartej Rzeczpospolitej: *Tadeusza Kowalika, Hannę Świdą Ziembę i Marię Smołę.*

Na początku roku 2013 zmarła *Teresa Holzer*, przez dwie kadencje członkini Zarządu.

W roku 2012 Stowarzyszenie zatrudniało w sumie dziesięć (10) osób, w tym w biurze i przy obsłudze projektów stale pięć osób (administracja, koordynacja projektów, księgowość, strona internetowa). Prace biura Otwartej Rzeczpospolitej nadzorowała: Magda Utracka (umowa zlecenie od czerwca 2012 roku do chwili obecnej). Korzystaliśmy z pomocy wolontariuszy.

Na początku września 2011 roku CEE TRUST przyznał nam następny grant na kontynuację projektu z 2010/2011 roku „*Spółczesność przeciw nienawiści*” – CEE Trust II. Ze środków tego projektu zatrudniliśmy koordynatorkę projektu Magdę Utracką (umowa zlecenie od września 2011 roku) oraz asystentkę koordynatora i trenerkę Natalię Wiszniewską (umowa zlecenie); ponadto, Marię Kordalewską/Magdalenę Skibińską (monitoring i opieka nad stroną internetową – umowy o dzieło) i Zespół Edukacyjny w składzie: Maciej Wapiński (umowa zlecenie); Christelle Walenciak (umowa zlecenie); Monika Mucha (umowa zlecenie); Joanna Michnicka (umowa o dzieło); Anna Bakula (umowa o dzieło); Anna Mikucka (umowa zlecenie).

Od kwietnia 2012 realizujemy kolejny projekt finansowany przez CEE Trust – *Organizacje skrajne w demokratycznym państwie i społeczeństwie*, w którym od kwietnia 2012 na umowy zlecenia zatrudniona jest jako koordynator Aleksandra Gliszczyńska -Grabias oraz Natalia Wiszniewska (asystentka) i Magdalena Skibińska (administracja i strona internetowa).

Księgowość prowadziła Bożena Rodziewicz (umowa zlecenie).

Biuro Otwartej Rzeczypospolitej w okresie finansowania projektu było czynne dla interesantów: poniedziałki, środy, piątki w godzinach 11.00 - 16.00.

W okresie objętym sprawozdaniem odbyło się dziewięć zebrań Zarządu Głównego.

**

Sprawozdanie merytoryczne

1. Projekt „*Spółeczeństwo przeciw nienawiści - kontynuacja*” (2011/2012)
2. Działalność edukacyjna: Lekcje „Dla tolerancji” – warsztaty antydyskryminacyjne dla szkół oraz debata szkolna.
3. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego
4. Obchody rocznicy powstania w Getcie Warszawskim
5. Strona internetowa, publikacje i promocja Stowarzyszenia
6. Cykl otwartych debat
7. Projekt „*Organizacje skrajne w demokratycznym państwie i społeczeństwie*” (2012/2013)
8. Udział OR w spotkaniach, konferencjach, współpraca z organizacjami pozarządowymi
9. Wolontariusze

*

1. Projekt „Spółeczeństwo przeciw nienawiści - kontynuacja” (2011/2012)

Projekt „Spółeczeństwo przeciw nienawiści” został dobrze oceniony przez sponsora. Po jego zakończeniu i rozliczeniu złożyliśmy wniosek o kontynuację i na początku września 2011 roku CEE TRUST przyznał nam nowy grant w wysokości 60.000 USD. II edycja projektu zaplanowana była na wrzesień 2011 – listopad 2012. W jej ramach kontynuowaliśmy badanie akt sądowych, monitoring aktów nietolerancji i inicjatyw na rzecz tolerancji. II edycję projektu uzupełniły działania dotąd finansowane z innych źródeł: debaty publiczne współorganizowane z Teatrem Polskim w Warszawie i cykl bezpłatnych dla szkół, skierowanych do licealistów i gimnazjalistów, warsztatów antydyskryminacyjnych (lekcje „Dla tolerancji”) na terenie całej Polski. Uruchomiony we wrześniu 2011 projekt (por. Sprawozdanie Zarządu za 2011) został zakończony 31 grudnia 2012. Jego założenia - powołanie zespołu edukacyjnego i prowadzenie lekcji tolerancji, nowa strona internetowa i analiza akt sądowych – zostały zrealizowane. Nie powiodło się planowane w tej edycji projektu systematyczne badanie akt prokuratorskich (pozwoliłoby to już od etapu zgłoszeń i postępowań przygotowawczych śledzić losy wydarzeń o charakterze nienawistnym), ponieważ, mimo starań, nie udało się nam zainteresować urzędu Prokuratora Generalnego naszym projektem, ani nawet mu go przedstawić. Omówiliśmy zatem tylko te postępowania prokuratorskie, do których mogliśmy mieć dostęp, jako ich inicjatorzy. Trzeba podkreślić, że granty przyznawane przez CEE Trust na projekty *Spółeczeństwo przeciw nienawiści*, a poprzednio *Prawo przeciw nienawiści* mają w znacznej części charakter instytucjonalny. Oznacza to, że udało się nam przekonać sponsora, że właśnie na tym zasadza się działalność statutowa *Otwartej Rzeczypospolitej* i że bez znaczącego wsparcia finansowego nie byłaby możliwa.

Prowadziliśmy następujące działania, częściowo finansowane przez OR:

- a) **monitoring aktów nienawiści:** na podstawie monitoringu prasy obejmującego gazety wydawane na terenie Polski oraz Internetu rejestrowaliśmy akty nienawiści i dyskryminacji wobec przedstawicieli mniejszości narodowych, etnicznych, kulturowych, religijnych, seksualnych i innych, a także wobec materialnych twórców ich kultury (np. akty wandalizmu na cmentarzach). Monitoring prasy ogólnopolskiej oraz regionalnej pozwolił na opis reakcji instytucji publicznych i lokalnych społeczności na te wydarzenia (zob. Raport 2011/2012, zeszyt 1, *Nietolerancja w Polsce*).
- b) **monitoring inicjatyw na rzecz tolerancji:** rejestrowaliśmy również, korzystając z tych samych źródeł, wydarzenia świadczące o przeciwdziałaniu aktom nietolerancji, reagowaniu na nie i zapobieganiu, im i staraliśmy się je wspierać (zob. Raport 2011/2012, zeszyt nr 2 *Lokalne inicjatywy na rzecz tolerancji*).
- c) **badanie akt sądowych:** kontynuowaliśmy badanie akt zakończonych spraw sądowych z art. 119, 256 i 257 kodeksu karnego. Zwróciliśmy się o informacje do wszystkich sądów rejonowych w Polsce (zob. Raport 2011/2012, zeszyt nr 3 *Przestępstwa z nienawiści w Polsce na podstawie badan akt sądowych*).
- d) **działania administracji i aparatu ścigania wobec aktów nienawiści:** miarę możliwości (m.in. na podstawie monitoringu i podejmowanych interwencji) śledziliśmy działania policji, lokalnych władz samorządowych, a następnie prokuratur i sądów (zob. Raport 2011/2012, zeszyt nr 1 *Nietolerancja w Polsce. Kronika wydarzeń na podstawie monitoringu prasy*).
- e) **interwencje prawne:** w drastycznych przypadkach kierowaliśmy zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratur i policji (zob. Raport 2011/2012, zeszyt nr 4 *Interwencje prawne i obywatelskie*).
- f) **interwencje obywatelskie:** były to różne rodzaje reakcji OR na bieżące bulwersujące wydarzenia w kraju i zagranicą, będące wyrazem rasizmu, ksenofobii i nietolerancji, uciekania się do nienawiści i przemocy. Braliśmy udział w zbiorowych protestach i petycjach, i podejmowaliśmy własne działania, pisaliśmy listy do władz samorządowych, instytucji różnego szczebla, portali internetowych, a nawet do proboszcza jednej z parafii itp. (zob. Raport 2011/2012, zeszyt nr 4 *Interwencje prawne i obywatelskie*).

O wszystkich interwencjach obywatelskich i prawnych informujemy media oraz stosowne instytucje (m. in. Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Obywatelskich – prof. Irena Lipowicz, Komenda Główna Policji, Dyrektor Departamentu Kontroli, Skarg i Wniosków – Danuta Głowacka – Mazur, Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania – Agnieszka Kozłowska – Rajewicz).

g) Raport 2011/2012: materiał projektu *Spoleczeństwo przeciw nienawiści* oraz jego analiza składają się na Raport 2011/2012. Raport został opublikowany w 1000 egzemplarzach oraz na stronie internetowej OR. Składa się z sześciu zeszytów:

1. Nietolerancja w Polsce. Kronika wydarzeń na podstawie monitoringu prasy 2010/2011
2. Lokalne inicjatywy na rzecz tolerancji w Polsce na podstawie monitoringu prasy 2010/2011

3. Przepęstwa z nienawiści w Polsce na podstawie badania akt sądowych z lat 2010 - 2011
4. Interwencje prawne i obywatelskie 2010/2011
5. Poradnik dla trenera i nauczyciela – jak uczyć tolerancji
6. Warsztaty antydyskryminacyjne dla uczniów gimnazjów i szkół średnich.

**

2. Lekcje „Dla tolerancji” – warsztaty antydyskryminacyjne dla szkół

Kontynuacja i rozszerzenie na teren całego kraju dobrze ocenianego przez szkoły projektu edukacyjnego realizowanego przez *Otwartą Rzeczpospolitą* od 2010 roku. W 2011 oraz w 2012 roku przeprowadziliśmy ponad 100 warsztatów w szkołach gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych w województwach: śląskim, małopolskim, łódzkim, opolskim, lubuskim oraz mazowieckim. Ponad 3000 uczniów oraz 100 pedagogów wzięło udział w naszych zajęciach. Mottem projektu, jest przestroga Marka Edelmana, że „Zło może urosnąć”. Mamy nadzieję, że lekcje tolerancji będą zapobiegać formowaniu się i bezmyślnemu utrwalaniu postaw nacechowanych pogardą dla drugiego człowieka. Lekcje tolerancji mają uczulać młodych ludzi na zło zakorzenione w stereotypach i uprzedzeniach i uczyć ich, że w przestrzeni publicznej nie ma miejsca na to, by to one decydowały o szacunku dla drugiego człowieka

Program zajęć opierał się na autorskiej koncepcji praktycznych zajęć antydyskryminacyjnych. Podczas trzech godzin lekcyjnych trenerzy rozmawiali z uczniami o ich stosunku do wszelkiej odmienności, o rasizmie, antysemityzmie, ksenofobii, homofobii i nietolerancji, o różnorodności kulturowej, religijnej, zazwyczaj w wyborze konkretnego tematu podążając za zainteresowaniem i potrzebami uczniów.

Lekcje cieszyły się uznaniem i aprobatą. Dyrekcje szkół deklarowały chęć dalszej współpracy oraz zainteresowanie kolejnymi warsztatami, wiele zgłoszeń wciąż czeka na realizację. Choć warsztaty były przeznaczone dla szkół publicznych, nasi trenerzy zostali też poproszeni o poprowadzenie warsztatów w szkołach prywatnych. (zob. Raport 2011/2012, zeszyt nr 6 *Warsztaty antydyskryminacyjne dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych*).

Reportaż z warsztatów antydyskryminacyjnych z opiniami uczniów i pedagogów na temat realizowanych zajęć dostępny jest na naszej stronie internetowej, youtube.com oraz na Facebooku: <http://www.youtube.com/watch?v=dxZWZ9TZ-MI&feature=youtu.be>

3. Konkurs Prac Magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego

W 2012 roku przyznaliśmy nagrody w XVII Edycji **Konkursu Prac Magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego**. Do oceny zakwalifikowano 47 prac. Nagrodzono 10 prac (jedną nagrodę pierwszego stopnia; dwie nagrody drugiego stopnia; siedem wyróżnień, w tym jedno wyróżnienie specjalne im. Jacka Kuronia, jedno wyróżnienie specjalne im. Joanny Wiszniewicz, jedno wyróżnienie specjalne im. Gajki Kuroniowej oraz jedno wyróżnienie specjalne miesięcznika *Charaktery*). Uroczystość rozdania nagród finansowych i rzeczowych odbyła się 26 czerwca 2012 roku o godz. 17 w Sali im. Adama Mickiewicza PAN. Jury konkursu obradowało w składzie: Jerzy Tomaszewski, Michał Głowiński, Grażyna Borkowska, Mirosław Kofta, Małgorzata Szpakowska, Anna Sobolewska, Elżbieta Kiślak, Bogdan Białek, Szymon Rudnicki, Jacek Leociak, Mirosława Marody,

Agnieszka Grudzińska, Irena Grudzińska-Gross, Adam Leszczyński, Anda Rottenberg, Krzysztof Podemski, Marek Gumkowski i Agnieszka Mrozik. Listę laureatów oraz nagrodzonych prac wraz ze streszczeniem ich zawartości publikujemy na stronie internetowej www.otwarta.org. Środki na nagrody pochodzą z dorocznej zbiórki na ten cel, a obsługę konkursu finansujemy ze środków własnych OR.

**

4. Dzień Pamięci o Holokauście w polskiej szkole – 69 rocznica powstania w warszawskim getcie

Podobnie jak w latach poprzednich, w związku z przypadającym na 19 kwietnia Dniem Pamięci o Holokauście w polskiej szkole, OR zaproponowała warszawskim uczniom udział w okolicznościowym wydarzeniu: spacer ulicami dawnego getta w towarzystwie przewodnika, Jana Jagielskiego z ŻIH-u – z ulicy Bohaterów Getta (d. Nalewki) do Pomnika Bohaterów Getta i Traktem Męczeństwa i Walki Żydów na Umschlagplatz.

**

5. Strona internetowa, publikacje i promocja Stowarzyszenia

Informacje o bieżących i dawnych działaniach OR można znaleźć na stale aktualizowanej stronie internetowej, która umożliwia jednocześnie zainteresowanym osobom, członkom i sympatykom kontakt ze Stowarzyszeniem. Informujemy o większości wydarzeń, pozytywnych i negatywnych, w kraju i na świecie związanych z podejmowaną przez nas problematyką, o działalności pokrewnych organizacji, a także wynikających ze statutowej działalności stowarzyszenia akcjach i interwencjach. Zamieszczamy także publikacje dotyczące antysemityzmu, mowy nienawiści, różnych form dyskryminacji, kwestii etycznych i edukacji. Tłumaczymy z języka angielskiego, francuskiego i włoskiego najważniejsze artykuły i opisywane w zagranicznej prasie inicjatywy, często jako pierwsi w Polsce. Z naszych informacji nierzadko korzysta prasa codzienna publikując nasze tłumaczenia, bądź opierając się na nich tworzy artykuły. Na przykład, artykuł o międzynarodowej akcji na rzecz Romów, *Roma Pride*, zawierający fragmenty wywiadu z Prezesem EGAM-u, Benjaminem Abtan znalazł się w Gazecie Wyborczej, a w jej wydaniu internetowym, nawet na pierwszym miejscu informacji. Ogłaszamy też na stronie nasze apele, listy otwarte i protesty. Informujemy o interesujących publikacjach i zamieszczamy ich recenzje. Wydarzenia, specjalnie dla OR komentują eksperci i autorytety.

Wersję angielską strony internetowej w znacznej mierze zawdzięczamy Elżbiecie Petrajtis O'Neil, która na bieżąco i *pro bono* tłumaczy aktualności. Strona internetowa OR w nowym kształcie dostępna jest od marca 2012 roku. Zmieniła się szata graficzna, ułatwiliśmy dostęp do poszczególnych zakładki na stronie, zamieszczamy relacje filmowe z naszych debat. Systematycznie uatrakcyjniamy stronę internetową i dostosowujemy ją do upodobań także młodszych odbiorców. Zamieszczamy coraz więcej tekstów własnych. Równolegle prowadzimy konto na portalu społecznościowym Facebook, gdzie na bieżąco informujemy o akcjach i interwencjach Stowarzyszenia. Obecnie profil Stowarzyszenia na Facebooku ma 3.510 fanów. Comiesięczny newsletter informuje członków i sympatyków Stowarzyszenia, jak również organizacje z nami współpracujące o naszych działaniach.

W 2012 roku nareszcie ukazała się spóźniona publikacja/sprawozdanie z naszej debaty *Marzec 40 lat później. 1968-2008*. W miarę potrzeb wznawiamy materiały edukacyjne dla

szkół, a także opublikowaliśmy po raz pierwszy *Warsztaty dla tolerancji – materiały dla uczniów*. Dziękujemy naszym członkom, Marii Ofierskiej i Markowi Gumkowskiemu za redagowanie przeznaczonych do druku tekstów, a za ich oprawę graficzną Michałowi Braniewskiemu.

**

6. Debaty

Kontynuujemy współpracę z Teatrem Polskim w Warszawie przy organizowaniu debat otwartych o ważnych i aktualnych aspektach życia publicznego w Polsce. Miejszem debat jest zawsze Sala Kameralna Teatru Polskiego. W debatach można uczestniczyć za pośrednictwem Internetu, a potem relacje są stale dostępne na stronie internetowej OR: www.otwarta.org. Debaty są również okazją do promowania publikacji związanych z ich tematem. Debaty organizowane są w ogromnej mierze dzięki ochotniczej pracy zespołu naszego biura: Magdaleny Skibińskiej, Magdy Utrackiej i Natalii Wiszniewskiej oraz pozyskiwanych przez nie wolontariuszy. W okresie sprawozdawczym zorganizowaliśmy dwie debaty:

III Debata: **„Dwie ojczyzny, dwa patriotyzmy... czyli o tym, czy możliwy jest patriotyzm bez ksenofobii”** odbyła się 19 września w 35-lecie powstania KOR-u i dedykowana była pamięci jego współtwórcy, Jana Józefa Lipskiego. Dyskusję moderował prof. Jerzy Jedlicki, a panelistami byli Sylwia Chutnik i Henryk Wujec. Stawiano pytania o to, czy historia wielonarodowej Rzeczypospolitej pozostawiła jakieś ślady w świadomości narodowej dzisiejszych obywateli? czy jesteśmy tacy tolerancyjni i otwarci, za jakich się uważamy? czy jesteśmy, jako społeczeństwo, gotowi sprostać wyzwaniom wielonarodowej i coraz bardziej zróżnicowanej kulturowo Europy i stać się jej członkami bez poczucia wyrzekania się polskiej tożsamości narodowej? Po debacie goście wysłuchali mini – koncertu Jacka Kleyffa i Michała Tarkowskiego. Debata zgromadziła około 250 osób. Transmisja z debaty dostępna na naszej stronie internetowej: <http://vimeo.com/30074889>

IV Debata: **„Czy artysta jest osobą polityczną? ... czyli o tym, czy teatr ma moc wpływania na myślenie społeczne?”** odbyła się 29 października i była dedykowana Halinie Mikołajskiej. Dyskusję moderowała Beata Chmiel a panelistami byli: Ewa Wójciak, Dorota Sajewska, Michał Zadara, Maciej Nowak oraz Paweł Łysak. Między innymi pytano o to do kogo adresowane są zmiany w teatrze, który stał się polem nowatorskich rozwiązań? Czy przeciętny konsument teatralny jest na to przygotowany? Czy dzisiejszy teatr, gdy polityką zawładnęły media ma moc wpływania na myślenie społeczne, moc zarządzania naszą zbiorową wyobraźnią? Czy jest wciąż miejsce na teatr zaangażowany? Czy w teatrze jest miejsce dla aktora jako osoby politycznej? Czy wybory estetyczne są wyborami politycznymi? A może uprawianie sztuki jest wartością nadrzędną i niezależną od polityki? Jak ważna jest szczerłość artysty, jego życiowa wierność wyznawanym zasadom? Debata gościła około 250 osób.

Transmisja z debaty dostępna na naszej stronie internetowej:

<http://www.otwarta.org/index.php/transmisja/>

Debata szkolna: **„Czy Polska jest krajem dla wszystkich, czyli o tym co w nas pozostało z wieloetnicznego dziedzictwa narodowego”**

17 października Otwarta Rzeczpospolita zorganizowała debatę szkolną w ramach ogólnokrajowej akcji Ministerstwa Spraw Zagranicznych „Polska dla wszystkich” przy współpracy XLIV LO im. Antoniego Dobiszewskiego w Warszawie. Debatę miała formę prawdziwej konferencji: zaproszeni goście wypowiadali się w panelu dyskusyjnym, by następnie debatować wspólnie z uczestniczącą w wydarzeniu młodzieżą. Konferencję zaszczycili swoimi osobami: Ton Van Anh, wietnamska opozycjonistka, obrończyni Praw Człowieka, korespondentka radia Wolna Azja; Mamadou Diouf, fundator i dyrektor artystyczny Fundacji Afryka Inaczej, poeta i muzyk; Stas Wojciechowicz, Rabin postępowy Żydowskiej Gminy Wyznaniowej w Warszawie. Dyskusję poprowadziła Natalia Wiszniewska z OR.

Relacja z debaty: <http://www.otwarta.org/index.php/relacja-z-debaty-czy-polska-jest-krajem-dla-wszystkich/>

**

7. Projekt „Organizacje skrajne w demokratycznym państwie i społeczeństwie”

Od kwietnia 2012 „Otwarta Rzeczpospolita” realizuje Projekt *Organizacje skrajne w demokratycznym państwie i społeczeństwie*, poświęcony problematyce organizacji i ruchów skrajnych obecnych w demokratycznych państwach i społeczeństwach, finansowany ze środków Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe. Przyznany grant wynosi 70.100 USD. Przewidujemy, że zakończenie projektu – debata podsumowująca - nastąpi w końcu maja.

Podjęcie problematyki organizacji skrajnych uważaliśmy, w świetle obserwowanych w ostatnim czasie wydarzeń, za konieczne i coraz bardziej naglące. Dlatego też Projekt jest w szczególności nastawiony na opisywanie postaci i skali występowania takich ruchów i organizacji w Polsce oraz w wybranych państwach europejskich, ocenę dotychczasowych metod przeciwdziałania im, jak również sposobom zwiększenia ich skuteczności.

Projekt ma charakter ściśle ekspercki i analityczny, obejmujący przede wszystkim naukowe opracowanie zagadnień związanych z problematyką organizacji i ruchów skrajnych. W okresie sprawozdawczym w ramach projektu odbyła się **Debatę ekspercką otwierającą Projekt**: 4 kwietnia 2012 r. „Otwarta Rzeczpospolita”, przy współpracy Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN oraz Zakładu Praw Człowieka WPiA UW, pod patronatem Rady Programowej „Otwartej Rzeczpospolitej”, zorganizowała debatę ekspercką podejmującą problematykę obecności organizacji skrajnych w demokratycznych państwach i społeczeństwach. Z referatami wystąpili: Ada Paprocka, dr Michał Bilewicz, dr Adam Leszczyński i dr Michał Urbańczyk. W panelach eksperckich wypowiadali się natomiast: prof. Mirosław Wyrzykowski, prof. Jerzy Jedlicki, prof. Klaus Bachmann, prof. Monika Płatek, prof. Ireneusz C. Kamiński, prof. Krzysztof Podemski, dr Agnieszka Graff, Ewa Siedlecka, Konstanty Gebert i dr Adam Bodnar. Teksty referatów, jak również wideo materiał z debaty dostępne są na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Projekt przewiduje opracowanie **Ekspertyz (policy papers)**, które na zamówienie OR przygotowują uznani eksperci różnych dziedzin. Mają zawierać wieloaspektową analizę i opis zjawiska oraz przede wszystkim szczegółowe rekomendacje w zakresie skutecznego przeciwdziałania poszczególnym problemom, takim jak: nawoływanie do przemocy i szerzenie nienawiści przez organizacje skrajne; organizacje skrajne a ruch kibiców

sportowych; organizacje skrajne a wolność zgromadzeń; obecność i działalność organizacji skrajnych w Internecie; organizacje skrajnie a rozumienie patriotyzmu; przekształcanie się ruchów skrajnych w partie polityczne i ich wyborcze sukcesy oraz porażki w państwach Rady Europy; postawa społeczeństwa obywatelskiego wobec aktywności organizacji i ruchów o charakterze skrajnym; organizacje i środowiska skrajne a mniejszości etniczne, narodowe, religijne i seksualne oraz uchodźcy. Większość ekspertyz jest już gotowa. Więcej informacji o planowanych i zrealizowanych etapach projektu znajduje się na stronie internetowej Projektu: <http://www.otwarta.org/index.php/jak-dzialamy/nasze-projekty/nowy-projekt-otwartej-rzeczpospolitej-organizacje-skrajne-w-demokratycznym-panstwie-i-spoleczenstwie/>, gdzie regularnie zamieszczane są materiały (artykuły, opracowania, ekspertyzy, statystyki) na temat organizacji i ruchów skrajnych.

W trakcie dotychczasowej realizacji Projektu informacje o nim były przekazane m.in. dziennikarzom Gazety Wyborczej, Radia Tok FM oraz tygodnika Przegląd, których także zaproszono na debatę otwierającą projekt. Informacje o projekcie ukazały się ponadto na stronie portalu praw człowieka www.prawaczlowieka.edu.pl oraz na stronach programu Europa Praw Człowieka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Poznańskiego Centrum Praw Człowieka INP PAN.

Wszystkie informacje o Projekcie dostępne są na naszej stronie internetowej: <http://www.otwarta.org/index.php/jak-dzialamy/nasze-projekty/nowy-projekt-otwartej-rzeczpospolitej-organizacje-skrajne-w-demokratycznym-panstwie-i-spoleczenstwie/>

**

8. Udział OR w spotkaniach, konferencjach, współpraca z organizacjami pozarządowymi

14 lutego - odbyły się uroczystości z okazji 71 rocznicy likwidacji getta w Grodzisku Mazowieckim. Udział w uroczystości wzięli m.in. burmistrz miasta, attache kulturalny ambasady Izraela w Polsce, młodzież szkolna i wielu mieszkańców, którzy wciąż pamiętają wydarzenia sprzed kilkadziesiąt lat. Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita reprezentowała Paula Sawicka.

28 lutego - spotkanie poświęcone diagnozie języka i korzystania z Sieci jako przestrzeni publicznej, organizowane przez Fundację Wiedza Lokalna oraz Centrum Badań nad Nowymi Mediami Collegium Civitas. Jako przedstawiciel Otwartej Rzeczpospolitej w spotkaniu uczestniczyła Monika Wieczyńska.

21 marca - w Międzynarodowy Dzień Walki z Rasizmem, przedstawiciele Stowarzyszenia „Otwarta Rzeczpospolita” wzięli udział w pikiecie, którą pod hasłem „Nazizmu nigdy więcej na Allegro” zorganizowali Zieloni 2004, Stowarzyszenie „Nigdy Więcej” i Fundacja Zielone Światło. W trakcie trwania pikiety przemawiał m.in. Marek Gumkowski z „Otwartej Rzeczpospolitej”.

marzec - druga konferencja pod hasłem „Holocaust i Tolerancja” w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży oraz w Centrum Żydowskim w Oświęcimiu. Otwartą Rzeczpospolitą reprezentowały Maria Kordalewska oraz Natalia Wiszniewska.

kwiecień - na Millersville University w Stanach Zjednoczonych odbyła się konferencja poświęcona zagadnieniu Holocaustu i Ludobójstwa. Jednym z organizatorów spotkania był prof. Arie Galles członek Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita.

27-29 kwietnia - w czeskim Brnie miało miejsce doroczne zgromadzenie European Association for the Defense of Human Rights (EADH), stowarzyszenia skupiającego kilkadziesiąt organizacji pozarządowych zaangażowanych w działania na rzecz ochrony praw człowieka. „Otwartą Rzeczpospolitą” reprezentowała członkini Zarządu ORz, Aleksandra Gliszczyńska-Grabias, która wygłosiła referat na temat przestrzegania praw Romów w Polsce.

9-10 maja - przedstawicielki Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita Magda Utracka, Natalia Wiszniewska oraz Maria Kordalewska, gościły dziennikarzy BBC, Tima Grout – Smitha oraz Lily Poberezhską, którzy przeprowadzili dwudniowe szkolenie PR w ramach realizowanego przez nich projektu z Media Players International.

7 maja - z Panią Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania Agnieszką Kozłowską-Rajewicz spotkali się przedstawiciele Zarządu Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita: Paula Sawicka (prezes), Aleksandra Gliszczyńska-Grabias i Marek Gumkowski.

15 maja - w siedzibie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka odbyła się konferencja prasowa z Liubov Kovalewą, matką skazanego na karę śmierci za współudział w zamachu z 11 kwietnia w mińskim metrze Uładzysława Kawalewa. Na spotkaniu obecna była także siostra Białorusina Tatiana Koziar oraz przedstawiciele HFPC, w tym Halina Bortnowska-Dąbrowska, także członkini Rady Programowej Otwartej Rzeczpospolitej.

16 maja - w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyła się konferencja o edukacji antydyskryminacyjnej zorganizowana przez biuro pełnomocniczki rządu ds. równego traktowania wspólnie z Helsińską Fundacją Praw Człowieka (HFPC). Otwartą Rzeczpospolitą reprezentowały Paula Sawicka, Monika Wiczyńska i Maria Kordalewska.

1 czerwca - odbyło się seminarium zatytułowane „Organizacje strażnicze. Stan obecny, wyzwania, perspektywy” zorganizowane przez Instytut Spraw Publicznych i Fundację im. Friedricha Eberta. Otwartą Rzeczpospolitą reprezentowały prezeska stowarzyszenia Paula Sawicka oraz Maria Kordalewska.

4 czerwca - w Kinie Kultura odbyła się, organizowana przez Ambasadę Amerykańską oraz Muzeum Historii Polski, debata poświęcona dorobkowi niedawno odznaczonego Prezydenckim Medalem Wolności przez prezydenta Stanów Zjednoczonych Baracka Obamę – Jana Karskiego. Otwartą Rzeczpospolitą reprezentowała Natalia Wiszniewska.

13 czerwca - w siedzibie Prokuratury Generalnej odbyła się konferencja poświęcona przestępstwom z nienawiści. Uczestnicy spotkania mówili o swoich doświadczeniach, a także próbowali znaleźć rozwiązanie problemu. W dyskusji udział wzięły Paula Sawicka i Aleksandra Gliszczyńska – Grabias.

14 czerwca - w siedzibie Rzecznika Praw Obywatelskich odbyło się spotkanie przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz praw człowieka, któremu przewodniczył pomysłodawca poradnika antydyskryminacyjnego Pełnomocnik Komendanta Głównego ds.

Ochrony Praw Człowieka Krzysztof Łaszkiewicz. Otwartą Rzeczpospolitą reprezentował Maciej Geller i Maria Kordalewska.

25-27 czerwca – Hajfa (Izrael) – międzynarodowa konferencja „Multicultural Israel in a Global Perspective: Between One Society and Many Societies”, zorganizowana przez Association for Israel Studies, podczas której referata na temat ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych wygłosiła Aleksandra Gliszczyńska-Grabias

19 lipca - komisje senackie Praw Człowieka Praworządności i Petycji oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej odrzuciły projekt nowelizacji. Podczas spotkania obecni byli przedstawiciele organizacji pozarządowych takich jak: Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich, Fundacja Panoptikon, Porozumienie 11 Listopada, Stowarzyszenie Idea 2000, United Nations' Association Poland, Helsińska Fundacja Praw Człowieka i innych. Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, również obecne na obradach, reprezentowała Monika Wiczyńska.

26 lipca - w Domu Spotkań z Historią odbyło się spotkanie poświęcone polskim Romom. Przypomniano wydarzenia z 91., kiedy to mieszkańcy Mławy napadli na społeczność romską i doszczętnie zdemolowali ich domy. Na debacie obecna była prezeska Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita Paula Sawicka oraz Maria Kordalewska.

02-04 sierpień - na zaproszenie Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim, Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita poprowadziło cykl szkoleń i debat na temat tolerancji, różnorodności kulturowej i praw człowieka podczas XVIII edycji Festiwalu Woodstock w Kostrzynie nad Odrą. Otwartą Rzeczpospolitą reprezentowały Magda Utracka, Karolina Kurkowska, Maria Kordalewska i Natalia Wiszniewska, a towarzyszyła im telewizja uniwersytecka Uniwerek TV.

4 września - odbyła się w Sejmie konferencja poświęcona tematyce przestępstw z nienawiści popełnianych na tle homofobicznym. Otwartą Rzeczpospolitą” podczas konferencji reprezentowała Aleksandra Gliszczyńska-Grabias, która przedstawiła w panelu dyskusyjnym referat dotyczący standardów międzynarodowych oraz poszczególnych rozwiązań prawa krajowego w zakresie przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści oraz mowie nienawiści.

10-14 września - w Paryżu odbyło się Seminarium dotyczące historii Holokaustu i nazistowskich prześladowań organizowane przez Europejską Sieć Organizacji przeciw Rasizmowi [European Grassroots Antiracist Movement - EGAM]. Otwartą Rzeczpospolitą reprezentowała Natalia Wiszniewska.

11 września - odbył się zorganizowany przez Muzeum Żydów Polskich i Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny pokaz etiud filmowych polskich i izraelskich studentów, pokaz zrealizowany w ramach 6-ej edycji Polskich Międzynarodowych Spotkań Młodzieży – PEYE. Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita reprezentowała Monika Wiczyńska.

27 września – w dyskusji „NIE dla mowy Nienawiści” Jak ograniczyć dyskusję w sieci? Zorganizowanej przez Fundację Wiedza Lokalna, Fundację im. Stefana Batorego, Collegium Civitas ora Tygodnik Powszechny Otwartą Rzeczpospolitą reprezentowały Elżbieta Patrajtis-O'Neill i Magdalena Skibińska.

28 września - wiceprezeska *Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita*, Aleksandra Gliszczyńska-Grabias, wzięła udział w seminarium naukowym na temat konceptualizacji i definicji pojęcia antysemityzmu, zorganizowanym przez The Pears Institute for the study of Antisemitism, afiliowanym przy Uniwersytecie Londyńskim.

18 października 2012 r. – Warszawa – międzynarodowa konferencja “Probing the Limits of Tolerance: Jewish Communities and Other Minorities Facing Antisemitism and Xenophobia”, zorganizowana przez Stowarzyszenie “Nigdy Więcej” oraz Uniwersytet w Tel Aviwie. ORz reprezentowała Aleksandra Gliszczyńska-Grabias

29 października - konferencja „Mowa nienawiści w Internecie: jak z nią walczyć?”. Współorganizatorem konferencji było Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita. Podczas konferencji Aleksandra Gliszczyńska-Grabias przedstawiła referat na temat instrumentów przeciwdziałania mowie nienawiści w Internecie dostępnych w prawie międzynarodowym, w którym uwzględnione zostały przykłady z działalności Stowarzyszenia.

Listopad - Radio dla Ciebie realizowało projekt „Czego nie wiemy o Romach”, w ramach którego powstały audycje poświęcone m.in. sprawom Romów, ich historii, społeczności, dyskryminacji. O Romach i warsztatach antydyskryminacyjnych opowiadała także Natalia Wiszniewska ze Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita.

13 listopada - w kinie Atlantic z inicjatywy producenta filmu i redakcji miesięcznika psychologicznego „Charaktery” odbył się pokaz filmu „Pokłosie”, po którym nauczyciele warszawskich szkół rozmawiali o filmie z Michałem Bilewiczem, psychologiem z UW, Krzysztofem Doroszem, teologiem protestanckim, Dariuszem Jabłońskim, producentem filmu, Zuzanną Radzik z Forum Dialogu między Narodami, Paulą Sawicką z Otwartej Rzeczpospolitej.

16 listopada - w siedzibie RPO odbyło się spotkanie eksperckie, podczas którego uczestnicy omawiali podręcznik dla policjantów. Krzysztof Łaskiewicz, zastępca komendanta Komendy Głównej przedstawiał i omawiał poszczególne kwestie poruszone w podręczniku, zgodnie ze spisem treści. Jest to pierwsza publikacja tego typu przeznaczona dla policjantów. Poruszone są w niej podstawowe aspekty i przyczyny dyskryminacji. W spotkaniu uczestniczyła Elżbieta Petrajtis-O'Neill z Zarządu Otwartej Rzeczpospolitej.

21 listopada - odbyło się w sejmie posiedzenie Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. W posiedzeniu udział wzięła Monika Wiczyńska ze Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita.

**

Warszawa, dnia 6 maja 2013 roku